

Tartu lennujaama arenguseminar

21.01.2021 kl 9.00-13.00

Zoom-keskkond

MEMO

1. Mis on minu arvates kõige olulisem küsimus, mis vajab arutamist/lahendamist seoses Tartu lennujaama tulevikuga?

Osalejate arvamused:

- Lennujaama tehnoloogilised lahendused - rohelse lennujaama kontseptsioon. EU rahvusvahelistest projektikonsortsiumitest osavõtt.
- Puudu on eestvedajast.
- Tartu lennujaama jätkuv toimimine ja olemasolu -> lennujaama äri(toimimis) mudel.
- Mehitamata ja mehitatud lennuliikluse ühildamine.
- Lennujaam Tartus peaks olema rohkem integreeritud linnaga. Olema loomulikum keskkonna ja igapäevaelu osa. Tuleviku teema on lennutaksondus. Puhjast – Käinasse.
- Riikliku toetuse saamine PSO liini(de)le.
- Ühenduste arvu kasv.
- Arendusfookused, et Tartu lennujaam areneks senisest mitmekülgsemalt.
- Lennujaam oleks stardiks ja maandumiseks avatud 24/7.
- Teaduse-arenduse-ettevõtluse potentsiaali kasutamine.
- Regulaarlendude saamine Tartusse.
- Jätkusuutlikkuse tagamine - kuidas? Mis võiks olla arengusuund?
- Visioon/eesmärk.
- Lennujaama eelise kasutamine läbi paindlikkuse.
- Lennujaamast kiired ühendused regiooni keskustesse.
- Omaniku selge pikaajaline plaan, strateegia.
- Bürokratia vähenemine ja uute liinide avamine. Piloodisõbralikumaks muutmine, rohkem infot ja reklaami.
- Laiahaardeline panustamine lennujaama elujõulisesse tegutsemisse (kogu Lõuna-Eesti, avalik ja era).
- Lennujaama taristu arendamine ja kogu Lõuna-Eesti arenguvajaduste arvestamine/koostöö.
- Tuleb kokku leppida arenguplaan, mis rahuldaks erinevate osapoolte vajadusi. Läänilennud parimatesse ühenduskohtadesse, tellimuslennud, avatus jne.
- Koostöö turundamisel.
- Defineerime ära turunõudluse! Nt kui lennujaam on oluline TÜ Kliinikumi transplantatsioonikeskuse jaoks selleks, et elusid päästa, siis kui mitu lendu.

2. Tartu lennujaama hetkeseis

- Millised on Tartu lennujaama tänased trumbid?
- Millised on Tartu lennujaama olulisemad väljakutsed?
- Mis teeb/võiks teha Tartu lennujaama eriliseks?

GRUPP 1:

Tartu lennujaama tänased trumbid:

- 1) Väike ja paindlik lennujaam annab võimaluse kiirelt lennule ja lennult registreerida
- 2) Vähene koormatus ja korralik infrastruktuur - arendustegevus võimalik (uued tehnoloogiad)

Tartu lennujaama nõrkused/ väljakutsed:

- 1) Eestvedaja puudumine, omaniku motivatsiooni tõstmine
- 2) Riigipoolse regionaalsete lennujaamade alarahastamine

Tartu lennujaama erilisus:

- 1) ELA-lennujaama lähedus - suur sünergia potentsiaal
- 2) Lennuakadeemia ja teiste kõrgkoolide olemasolu, lennujaama väiksus (ka elanikkonna vähesus) annab võimaluse arendada ja testida uusi innovaatilisi lahendusi lennunduses

GRUPP 2:

Tartu lennujaama tänased trumbid:

- 1) Osapoolte hulk, kes on huvitatud lennujaama arendamisest
- 2) Tartus ja piirkonnas on osapooli, kellel on otsesed huvid ja kasu lennujaama olemasolust
- 3) Sünergia Lennuakadeemia olemasolust
- 4) Potentsiaal maakasutuse osas

Tartu lennujaama nõrkused/ väljakutsed:

- 1) Infrastruktuur ei toeta äri tegemist
- 2) Omanikul puudub visioon, motivatsioon
- 3) Lennurada lühike
- 4) Puudub kontaktivaba asjaajamine erapiloodile

Tartu lennujaama erilisus:

- 1) Sünergia Lennuakadeemiaga koostööst
- 2) Tartu linn on lähedal
- 3) Piisavalt väike, saab katsetada erinevaid uuendusi

GRUPP 3:

Tartu lennujaama tänased trumbid:

- 1) Kasutamata potentsiaal
- 2) Küllaltki suur klientide piirkond (catchment area)
- 3) Väiksus ja paindlikkus
- 4) Lennuakadeemia olemasolu
- 5) Kohaliku kogukonna toetus

Tartu lennujaama nõrkused/ väljakutsed:

- 1) Regulaarsete lennuühenduste puudumine
- 2) Omaniku (riigi) vähene huvi
- 3) Selge eesmärgi ja visiooni puudumine
- 4) Regionaalstrateegia puudumine
- 5) Kasumlikkuse puudus

Tartu lennujaama erilisus:

- 1) Lõuna-Eesti (piirkonna) ainus lennujaam
- 2) Kõige vähem udupäevi
- 3) Kasvupotentsiaal
- 4) Lennuakadeemia olemasolu
- 5) Tartu linna lähedus

GRUPP 4:

Tartu lennujaama tänased trumbid:

- 1) Taristu, toimepidevus
- 2) Nõudlus erinevatelt sihtrühmadelt
- 3) Linnale lähedus, hea ühendus teiste linnadega
- 4) Atraktiivne turismi sihtkoht
- 5) ELA, muuseum valdkonnasünergia tekkimiseks

Tartu lennujaama nõrkused/ väljakutsed:

- 1) Lennufirmade äriühendus on väike
- 2) Turundus erinevatele sihtrühmadele (nt erapilootidele)
- 3) Osapoolte koostöö lennujaama teenuste müügi osas vähene, koostööd tegev huvigrupp võiks olla suurem
- 4) Pikema arengustrateegia, eesmärgi puudumine
- 5) Vähene valmisolek uute tehnoloogiate rakendamiseks

Tartu lennujaama erilisus:

- 1) ELA kõrval (lennunduse õppebaas)
- 2) Laiem Lõ-E teadus-arenduspotentsiaal
- 3) Tartu ettevõtluse ökosüsteem, (sh start-upi traditsioonid)
- 4) Eralennunduskeskus, turismisihtkoht
- 5) U-space keskus
- 6) Tartu elukeskkond ja ettevõtlus

GRUPP 5:

Tartu lennujaama tänased trumbid:

- 1) Teadus- ja arendusvõimekus siinkandis
- 2) Eesti Lennuakadeemia kõrval
- 3) Linna valmidus toetada
- 4) Toimiv taristu
- 5) 2024

Tartu lennujaama nõrkused/ väljakutsed:

- 1) Pommiauk (turismi osas)
- 2) Riigitasandil on fookused mujal
- 3) Regionaallennundus pole fookuses (EU poliitika), keskkonnakaitses tehakse lennundusest patuoinas
- 4) Lennujaam alakasutatud
- 5) Ärimudel (doteerimise vajadus? paindlikkuse vähesus)

Tartu lennujaama erilisus:

- 1) Teadus- ja arendusvõimekus siinkandis
- 2) Eesti Lennuakadeemia + lennujaama kombinatsioon
- 3) Mugavus, mis tuleneb väiksusest ja linna lähedusest

3. Tartu lennujaama soovitud tulevikupilt: mis võiks iseloomustada „unistuste lennujaama“ Tartus 2030?

GRUPP 1:

- 1) Liinilennud toimivad min 3 sihtkohta
- 2) Turismi-ja eralennunduskeskus (sh toimib lennunduskogukond);
- 3) Lennujaam **eristub** mingis fookuses teistest regionaalsetest lennujaamadest
- 4) Toimib väike-ja regionaallennukite remondi- ja hooldusbaas (ELA praktikabaas sh)

GRUPP 2:

- 1) Elujõuline - on olemas eestvedaja
- 2) Rügi poolt prioriteetne (avalik sektor väärtustab ning suunab ressursse)
- 3) Min 3 otselennuühendust Euroopaga
- 4) Eralennunduse üks sõlmpunkte
- 5) Lennukoolitus intensiivistunud

GRUPP 3:

- 1) Lõuna-Eesti rahvusvaheline lennujaam, 0,5 miljoni inimese eelistatud lennujaam
- 2) Innovaatiliste lennulahenduste pilootkoht
- 3) Jätkusuutlik - efektiivne-tulus kontseptsioon, hübriidlahendus - ettevõtlus&riiklik regionaalpoliitika
- 4) Remondi- ja logistikabaas
- 5) Kupland, Start-up Day, Tartu 2024, konverentsiturism

GRUPP 4:

- 1) Innovaatiline (uuendusmeelne) ja roheline regionaalne lennujaam
- 2) Paindlik lennujaam, kus saab uusi katsetada nutikaid lahendusi
- 3) Mõistlikud lennu- ja maaühendused
- 4) Tugev kogukondlik ja riiklik toetus
- 5) Tuntud lennujaam eralenduritele

4. Tartu lennujaama arendustegevused: ettepanekud valdkondade kaupa

FUNKTSIONAALSUS JA TEENUSED: Milliseid funktsioone-teenuseid peaks Tartu lennujaam ideaalis katma?

- 1) Lennujuhtimisteenus (MITTE AFIS ehk lennuinfoteenus)
- 2) Valmisolek elektrilennukite teeninduseks
- 3) Nn tavalised lennujaamateenused
- 4) Ruum st piisav maa õhusõidukite hooldus(-ja disaini)teenuse pakkumiseks
- 5) Uute tehnoloogiate arendamise, katsetamise ja rakendamise võimekus
- 6) Võimekus pakkuda logistilist teenust
- 7) Teenuste arendamine sünergias Tallinna lennujaamaga
- 8) Teadus-arenduskoostöö ökosüsteemi arendamine, arenduskonsortsiumites osalemine
- 9) Terviklahenduse võimalus (xtee - ühendatud on maksuamet, toll, politsei ja piirivalve, lennujaam, lennuliiklus)- äpp, kus erapiloot saab teha kõik tegevused
- 10) Euroopa regionaalsete lennujaamade võrgustiku arendus
- 11) Mugavad (mehitamata) teenused väikelennuki piloodile: automaattankla, pesula jt.

KIIRED LAHENDUSED: Mida saaks Tartu lennujaama arenguks kohe ära teha?

- 1) Paberivaba maandumine
- 2) Turismisihtkoha müük

- 3) Testimisvõimalused tehnoloogiliste lahenduste katsetamiseks
- 4) Eestvedaja määramine ja rollide jaotuse kokkuleppimine
- 5) Kambja valla kaasamine ja üldplaneeringus kaasaraäkimine
- 6) Lennujaama ruumilise arenguvõimaluse kaardistamine
- 7) Koalitsioonileppesse ja uue finantsperioodi kontekstis teema tõstatamine
- 8) Kogu regiooni kaasamine
- 9) Tartu lennujaama juhtimine Tartust
- 10) Lennujaama tegevuste arendamise eestvedamise ülevõtmine kogukonna poolt (KOVid, kõrgkoolid, kliinikum, ettevõtted, arendusorganisatsioonid) - Skandinaavias head näited olemas
- 11) Osapoolte kokkuleppel eestvedaja leidmine.
- 12) Arengukava koostamine, mis võtab kõik kokku. Tartu Linna, Tallinna Lennujaama ja Kambja valla koostöös. Tartumaa Omavalitsuste Liit

PARTNERLUS: Kes võiksid Tartu lennujaama arengus osaleda ja milline oleks iga osapoolte võimalik roll?

- 1) Lennuakadeemia vastutab - koolitustegevuse, teadus-arendustegevus
- 2) Kohalikud omavalitsused - nõudluse kaardistamine ja regulaarlendude toetamine. Lõuna-Eesti koostöö.
- 3) Turismiklaster, partneritena turismivaldkonna ettevõtjad, konverentside korraldajad jt - tšarterlendude osas, Tartu ja Lõuna-Eesti parema tutvustamiseks
- 4) Tallinna Lennujaam - kompetents ja turundustegevused sh tšarter
- 5) Lennuliiklusteenindus - vastutab lennujuhtimise teenuse eest
- 6) Remondivaldkonna organisatsioon/id - võimeline eest vedama ja investeerima
- 7) Teadus- arendusasutused arendustegevuste partneritena
- 8) Lennundusklaster ja erapilootide liit(liidud) - eralennunduse arendajad
- 9) Spordiorganisatsioonid - turundus erinevate ürituste korraldamisel
- 10) **Aega kui ressursi väärtustavad ETTEVÕTTED JA ETTEVÕTJAD** - olla klient ja toetaja ja kaasaraäkija
- 11) Kohalik inimene - naabrid, sõbralikud, ei kaeble, saavad aru hüvedest (ja ka enda kasust)
- 12) Lennujaama tegevuste arendamise eestvedamise ülevõtmine kogukonna poolt (KOVid, kõrgkoolid, kliinikum, ettevõtted, arendusorganisatsioonid) - Skandinaavias head näited olemas
- 13) Tartu linn ja TOL võtavad eestvedamist /arendamist koordineeriva rolli ja kaasavad kõik teised osapooled
- 14) Poliitikas kohal olla kogu aeg, lobby

UNISTUSED JA HULLUD IDEED ☺: Milliseid uuendusi, põnevaid algatusi jms võiks Tartu lennujaamas ette võtta?

- 1) Maailma esimene mehitamata lennujaam
- 2) Lõuna-Eesti värav maailma - iga lõunaestlase ja Põhja-Läti lennujaam ja tunnevad ka nii
- 3) Elektrilennutakso
- 4) Lõuna-Eesti E-kaubandus- logistikakeskus kojuvedu droonidega
- 5) Kogukonna vajaduspõhised turismiteenused, tšarterlennud
- 6) Põhjamaade tuntuim eralennukite hooldusbaas
- 7) Hiina-suunaline kaubasõlm-lennujaam (läksime hulluks)
- 8) Tartu lennujaam on ühendatud raudteejaamaga
- 9) Isesõitvad bussid liiguvad linna ja lennujaama vahet
- 10) Taastatakse Raadi lennuväli
- 11) Atraktiivne sihtkoht eralenduritele
- 12) Drooniga Tartusse ettevedu

- 13) Pihkvaga ühendus, Pihkva oblasti sidumine muu transpordiliigi abil Tartu lennujaamaga
- 14) Tulevikutehnoloogiate testlennuväli
- 15) Pikem lennurada - 3 km
- 16) Digilennukite kokkutulek
- 17) Cargolennujaam
- 18) H/Bollywoodi õhulahingute filmimiskoht
- 19) Arendusfond, kuhu saavad kõik raha kanda

5. Mis on teie grupi jaoks kokkuvõttes 5 kõige olulisemat mõtet tänasest/ asja, mis tuleks kindlasti ära teha?

GRUPP 1:

- 1) Eestvedaja küsimus + autonoomsus Tallinna lennujaamast
- 2) Tulevikutehnoloogiad ja innovatsioon
- 3) Kogukonna kaasamine (arengukavades, rahastus)
- 4) Eralennundus
- 5) Turundus!

GRUPP 2:

- 1) Selge eestvedaja
- 2) Selgete tähtaegadega teekaart
- 3) Erinevate osapoolte kaasamine
- 4) Eralennunduse arendamise vajalikkus
- 5) Rada peaks olema kasutatav 24/7

GRUPP 3:

- 1) Selge eestvedaja
- 2) Selgete tähtaegadega teekaart
- 3) Erinevate osapoolte kaasamine
- 4) Eralennunduse arendamise vajalikkus
- 5) Rada peaks olema kasutatav 24/7

GRUPP 4:

- 1) Eestvedamine - juriidiline keha või ökosüsteemi partnerluslepe
- 2) Partnerluse selgem määratlemine ja rollid
- 3) Nõudluse kaardistamine
- 4) Eesmärkide ja visiooni sõnastamine
- 5) Turundus ja järjepidev poliitiline lobitöö

MEMO koostas

Mihkel Laan
OÜ Cumulus Consulting
mihkel.laan@cumulus.ee
5297984